

מדת בדת

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ הגאון ר' יהודה מאיר בן ר' יעקב שמשון שפירא זצוק"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 325 פרשת נח תשע"ט

מנחות סג-ט

משנה ר' ישמעאל אומר שעומר בא בשבת בג' סאים ובחול ה' סאים ולחכמים בין בחול ובין בשבת הוא בא משלש, ר' חנינא סגן הכהנים אומר שבשבת קצרוהו ביחיד ומגל אחד ובקופה אחת ובחול בג' ג' קופות וג' מגלות, וחכמים אומרים שבין בחול ובין בשבת הוא בא מג' ג' קופות ובג' מגלות לפרסם את הדבר. **גמרא** לרבנן מובן שעשרון מובחר בא מג' סאים ואין חילוק בין שבת לחול, אך לר' ישמעאל קשה שאם נאמר שעשרון מובחר בא מחמש א"כ מדוע גם בשבת לא יביאו מחמש ואם מספיק שלש לעשרון מובחר א"כ גם בחול מספיק שלש, ומבאר רבא שר' ישמעאל סובר שבחמש סאים העשרון מובחר בא בלי טירחא ומשלש ניתן לעשותו ע"י טירחא ולכן בחול עדיף להביא מחמש שכך הוא משובח יותר ובשבת יביאו משלש שעדיף להרבות במלאכה אחת של הרקדה ולא ירבה בהרבה מלאכות מהקצירה עד ההרקדה בכמות של חמש.

רבה אומר שר' ישמעאל ור' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה הם בשיטה אחת, ששינוי שאם חל י"ד ניסן בשבת סבר ר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה שיפשיט את הפסח עד החזה וחכמים סוברים שיכול להפשיט את כולו ור' ישמעאל סבר שם שכשאפשר לא לטרוח לא טורחים וכן אצלנו כשאפשר למעט במלאכות ממעטים, ויש לדחות שר' ישמעאל יכול לסבור לגבי פסח כחכמים שאצלנו אין בזיון קדשים אך בפסח יהיה בזיון אם יפשיט רק עד החזה,

דף סד ור' ישמעאל בן ר' יוחנן יכול לסבור כאן כחכמים שדוקא בפסח מספיק הפשטה עד החזה כדי להוציא את האימורים ואין צורך להפשיט יותר אך אצלנו שעדיין לא נעשה צורך גובה הוא יכול לסבור כחכמים, אלא יש לומר שרבה אמר שר' ישמעאל הוא כשיטת ר' חנינא סגן הכהנים שאמר שבשבת קוצרים ביחיד במגל אחד ובקופה אחת ובחול בג' קופות וג' מגלות ולחכמים גם בשבת הוא נקצר כבחול, ור' חנינא סבר שכשאפשר למעט במלאכה בשבת לא טורחים וכן לגבי הכמות כיון שמספיק ג' סאים לא עושים בחמש, ויש לדחות שר' ישמעאל אמר רק לגבי הכמות שהדבר לא מפורסם אך לגבי צורת העשייה שהיא נכרת הוא סובר כחכמים שמפרסמים בשבת כבחול, ור' חנינא שאמר שנעשה באדם אחד שזה מספיק לצורך גבוה אך לגבי הכמות הוא יכול לסבור כחכמים שבכך נעשה צורך גבוה, אלא אמר רב אשי שר' ישמעאל סובר כר' יוסי לגבי עדות החדש שלת"ק בין שנראית הלכנה בעליל ובין שלא נראית בעליל מחללים את השבת לבא להעיד, ור' יוסי סובר שאם נראית בעליל לא יחללו שבת לבא א"כ סבר ר' יוסי שכיוון שאפשר בלי חילול לא מחללים א"כ גם לגבי עומר הוא סובר כר' ישמעאל שכשאפשר לצמצם את הטירחא לא טורחים, אך יש לדחות שר' ישמעאל דיבר רק לגבי עומר שאין חשש למכשול לעתיד לבא אך לגבי עדות החדש יש לחשוש לכך ור' ישמעאל יסבור כרבנן שילכו להעיד גם בנראה בעליל או שר' יוסי יסבור כאן כרבנן כדי שיעשה צורך גבוה שנחנה השבת להדחות.

רבה או רב אמי אומר שאם שחט בשבת שתי חטאות של ציבור והוא צריך רק אחת חייב על השנייה ופטור על הראשונה ואפילו אם התכפר בשניה שנשפך דם הראשונה או אם היא נמצאה כחושה, ויש להקשות שרבה עצמו אמר שאם היו לפניו שתי חטאות שמנה וכחושה ושחט את השמנה ואח"כ את הכחושה חייב ואם שחט את הכחושה ואח"כ את השמנה פטור, ועוד שאומרים לו הבא את השמנה לכתחילה ושחט, ויש לומר שיש למחוק כחושה מהדין הראשון או שרב אמי אמר את זה ולא רבה, ורבינא אמר לרב אשי שאם נמצאה הראשונה כחושה רק בבני מעיים האם הולכים אחר מחשבתו

דף סג משנה האומר הרי עלי להביא מחבת לא יביא מרחשת ואם אמר להביא מרחשת לא יביא מחבת לר' יוסי הגלילי ההבדל ביניהם שלמרחשת יש כיסוי ולמחבת אין כיסוי, ור' חנינא בן גמליאל אומר שמרחשת היא עמוקה ומעשיה רוחשים ומחבת היא צפה ומעשיה קשים. **גמרא** אין לפרש שטעמו של ר' יוסי הוא שמרחשת באה על רחושי הלב כמו שכתוב רחש לבי דבר טוב ומחבת באה על מחבואי הפה כמו שאנשים אומרים על מי שמדבר מנבח נבוחי, שא"כ נאמר להיפך שמחבת באה על מחבואי הלב כמו שכתוב למה נחבאת לברוח ומרחשת באה על דיבור כמו שאומרים על המדבר ששפתיו רוחשות, אלא ר' יוסי למד את זה מרבותיו.

ר' חנינא סובר שמרחשת היא עמוקה כמו שכתוב וכל נעשה במרחשת דהיינו שיש לה תוך, ומחבת היא צפה שהיא שטוחה כמו שכתוב ועל מחבת.

שנו בברייתא שב"ש אומרים שאם אמר הרי עלי מרחשת היא מונח עד שיבא אליהו שהם הסתפקו אם הם נקראו על שם הכלי או על שם התוצאה שמעשיה רוחשים, וב"ה אומרים שהיה כלי במקדש שנראה ככלבוס שעשוי כמחבת וכשהבצק בתוכו הוא נראה כמו התפוחים שגדלים בכרתים וכמו הפירות של האלונים, ועוד שכתוב וכל נעשה במרחשת ועל מחבת משמע שהם נקראים על שם הכלים ולא על שם התוצאה שנעשו.

משנה אם אמר הרי עלי בתנור לא יביא מאפה כופח ומאפה רעפים ומאפה יורות של הערביים, ור' יהודה סובר שיכול להביא מאפה כופח, אם אמר הרי עלי מאפה לא יביא מחצה ריקים ומחצה חלות, ור"ש אומר שיכול להביא חצי מזה וחצי מזה שהם נקראים קרבן אחד. **גמרא** בברייתא למדו מהפסוק מאפה תנור למעט מאפה כופח ומאפה רעפים ומאפה יורות של הערביים ור' יהודה למד ממה שכתוב תנור שתי פעמים שזה מיעוט אחר מיעוט לרבות מאפה כופח, ור"ש למד מזה א' שאפייתם היא בתנור וב' שהם יוקדשו בתנור, אך קשה שר"ש אמר שריגילים לומר ששתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה ובבית פאגי א"כ עדיין הם לא קדושות באפייתם, ומבאר רבא שהכוונה בדברי ר"ש בברייתא שיקדישם לשם תנור.

שנו בברייתא על הפסוק וכי תקריב שכשתתקרב לעשות דבר רשות תקריב מנחה, ור' יהודה למד מזה שהאומר עלי מנחת מאפה לא יביא חצי חלות וחצי ריקים שכתוב קרבן מנחה שיביא קרבן אחד ולא שנים ושלוש **עמוד ב** ור"ש אומר שלא כתוב קרבן שתי פעמים בפרשה וא"כ כל המנחות נקראות קרבן אחד שנאמר בו חלות וריקים וא"כ יכול להביא חלות או ריקים או חצי חלות וחצי ריקים ויבלול אותם ויקמוץ משניהם ואם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם יצא, ור' יוסי בן ר' יהודה אומר שהאומר הרי עלי מנחת מאפה לא יביא חצי חלות וחצי ריקים שכתוב וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל אשר נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אותה לו תהיה וכל מנחה בלולה בשמן וחורבה לכל בני אהרן תהיה כמו שמנחת נדבה ומנחת חוטא הם שני מינים חלוקים כך חלות וריקים הם שני מינים, ור' יהודה יתירץ על דברי ר"ש שכיון שהתורה כתבה בשמן שתי פעמים זה כאילו נכתב קרבן שתי פעמים, ור"ש אומר שאם התורה לא היתה כותבת שמן שתי פעמים היינו אומרים שיביא דוקא חצי חלות וחצי ריקים, קמ"ל שיכול להביא או מזה או מזה, ור' יוסי בר' יהודה סובר כאביו אך הנ"מ ביניהם אם הביא בדיעבד שר' יהודה שלמד מקרבן אחד ולא שנים זה כשר בדיעבד, אך לר' יוסי בנו שלמד ממחבת ומרחשת א"כ גם בדיעבד פסול.

פרק ר' ישמעאל

והוא התכוון לאיסור או שהולכים אחרי התוצאה והתברר שהוא שחט כראוי, ורב אשי הוכיח מהדין של אחד ששמע שתינוק טבע בים והוא פרש מצודה לצוד דגים והוא העלה דגים הוא חייב ואם העלה דגים ותינוק לרבה פטור ולרבה חייב ורבה פטר רק בשמע כיון שדעתו גם על התינוק אבל אם לא שמע לא ולא הולכים אחרי התוצאה, וללישנא בתרא רב אשי אמר שזה תלוי במחלוקת של רבא ורבה שרבה פטר שהולכים אחרי התוצאה ורבא חייב שהולכים אחר מחשבתו.

רבה אומר שאם אמדו לתת לחולה גרוגרת אחת ועשרה בני אדם רצו והביאו עשרה גרוגרות בבת אחת הם פטורים ואפילו אם הם הביאו זה אחר זה ואפילו אם קדם והבריא בגרוגרת הראשונה, ורבא מסתפק אם אמדו חולה לשתי גרוגרות ויש שתי גרוגרות בשני עוקצים וג' גרוגרות בעוקץ אחד האם מביאים שתיים שראויות לו או שיביא שלש שהוא ממעט במעשה הקצירה ויש לומר שפשוט שיקצוץ את הענף של הג' **עמוד ב** שגם לר' ישמעאל במשנתנו כשהוא ממעט את הכמות של התבואה הוא ממעט את הקצירה, אך במקרה של רבא אם הוא יביא רק שתי גרוגרות הוא ירבה בקצירה ועדיף למעט במעשה קצירה ויביא ג' בעוקץ אחד.

משנה מצות העומר להביא מהקרוב ואם לא ביכר הקרוב לירושלים יביא מכל מקום והיה מעשה שהעומר הגיע מגגות צריפים ושתי הלחם הגיעו מבקעת עין סוכר. **גמרא** עדיף להביא מהקרוב שהוא יותר כרמל שהרוח לא תיבש אותו בדרך או שלא מעבירים על המצוות.

כשצרו מלכי חשמונאי זה על זה הורקנוס היה בחוץ ואריסטובלוס היה בפנים ובכל יום שלשלו להם דינרים בקופה והעלו להם תמידים והיה שם זקן אחד שהיה בקי ברמיזות של חכמת יונית והוא אמר להם שכל זמן שהם עסוקים בעבודה הם לא ימסרו בידכם ולמחרת כששלשלו להם דינרים העלו להם חזיר וכשהגיע לחצי החומה הוא נעץ צפרניו בחומה וא"י הזדעזעה ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה ואמרו באותה שעה ארור האיש שידגל חזירים וארור מי שילמד את בנו חכמת יונית ובאותה שנה העומר בא מגגות צריפים ושתי הלחם מבקעת עין סוכר, שכשהגיע זמן העומר לא ידעו מהיכן להביא והכריזו על כך ובא חרש אחד והניח ידו לעבר גג וידו השנייה לעבר צריף ושאל מרדכי האם יש מקום ששמו גגות צריפין או צריפין גגות ובדקו ומצאו שם את העומר, וכשהיו צריכים להביא שתי הלחם לא ידעו מהיכן להביא והכריזו על כך ובא חרש אחד והניח ידו על עינו וידו השנייה על חור של מזוזת הדלת ואמר מרדכי האם יש מקום ששמו עין סוכר או סוכר עין ובדקו ומצאו שם תבואה לשתי הלחם, ג' נשים הביאו קניניהם אחת אמרה לזיבתי ואחת אמרה לימתי ואחת אמרה לעונתי וחשבו שהאומרת לזיבתי כוונתה כפשוטו וכן לימתי שהיא שפעה כים וכן לעונתי שזה עונת קרבן זיבתה ואמר מרדכי זו שאמרה לזיבתי הכוונה שהיא הסתכנה בזיבתה וזה עולת נדבה וזו שאמרה לימתי שהיא הסתכנה בים וזו שאמרה לעונתי כוונתה שהסתכנה בעינה, ובדקו ומצאו כדבריו,

דף סה ועליו שנינו בשקלים פתחיה על הקינים שהוא מרדכי ונקרא שמו פתחיה שהוא פותח דברים ודרשם והוא ידע בשבעים לשון ואמנם כל הסנהדרין יודעים ע' לשון כמו שאמר ר' יוחנן שמושיבים בסנהדרין רק בעלי חכמה ובעלי מראה ובעלי קומה ובעלי כשפים ויודעים בע' לשון כדי שהסנהדרין לא ישמעו ממותרגמן, אלא יש לפרש שמרדכי היה בולל לשונות ודורשם ולכן הוא נקרא מרדכי בלשן.

משנה כיצד קצרו את העומר: שלוחי ב"ד יצאו בערב יו"ט ועשו את העומרים כריכות כשהם מחוברות לקרקע שיהיה נח לקצרים והעייירות הסמוכות לשם מתקבצות לשם כדי שיקצר בעסק גדול וכשהחשיך אומר הקוצר לכולם בא השמש ואומרים לו כן ושואל שוב בא השמש ועונים לו כן ואומר מגל זו ואומרים כן מגל זו ואומרים כן קופה זו ואומרים כן קופה זו ואומרים כן, ואם היתה שבת הוא אומר שבת זו ואומרים כן שבת זו ואומרים כן, האקצור ואומרים קצור אקצור ואומרים קצור וכל דבר הוא שואל ג' פעמים ועונים לו ג' פעמים

והסיבה לכך היא כדי לפרסם הדבר מפני הביתוסים שאומרים שלא קוצרים את העומר במוצאי יו"ט. **גמרא** שנו בברייתא אלו הימים שלא מתענים בהם ומקצת שלא סופדים בהם, מר"ח ניסן עד השמיני בו העמידו את התמיד ולא סופדים בהם ומהשמיני בניסן עד סוף המועד העמידו את חג השבועות ולא יספידו בימים אלו, בתחלת ניסן העמידו את התמיד שהצדוקים אמרו שיחיד יכול להתנדב להביא תמיד שהם דרשו שנאמר בלשון יחיד את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים והשיבו להם שכתוב בתחלה את קרבני לחמי לאשי תשמרו שכולן באים מתרומת הלשכה מהשמיני עד סוף המועד העמידו את חג השבועות שהביתוסים אמרו שעצרת היא אחר שבת ור' יוחנן בן זכאי נטפל להם ואמר להם שוטים מנין לכם ולא השיבו לו עד שבא זקן אחד ופטפט כנגדו ואמר לו שמשה רבנו היה אוהב ישראל וידע שכיון שעצרת הוא יום אחד הוא תקן אותו אחר שבת כדי שישראל יתענגו שני ימים, ורבן יוחנן קרא עליו את הפסוק אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר **עמוד ב** ואם משה רבינו אהב את ישראל מדוע הוא איחר אותם מ' שנה במדבר, אמר לו רבי בכך אתה פוטרני, אמר לו שוטה שהתורה שלמה שלנו לא תהיה כשיחה בטלה שלכם שכתוב בפסוק אחד תספרו חמישים יום והיינו ימים ולא שבועות ובפסוק אחר כתוב שבע שבתות תמימות תהינה אלא שאם חל יו"ט של פסח אחר שבת סופרים לפי השבתות ואם חל באמצע השבוע סופרים חמישים יום, ור"א אומר שכתוב תספר לך שהספירה תלויה בב"ד שהם יודעים לחדש שממחרת השבת הכוונה ליו"ט ולא שבת בראשית שכל אדם יכול לספור אותה, ור' יהושע אמר שהתורה אמרה למנות ימים לקדש את החודש ולמנות שבועות לקדש את עצרת כמו שחודש ניכר סמוך לביאתו במולד הלבנה כך עצרת ניכרת סמוך לביאתה שזה יום קבוע ואם נאמר שלעולם עצרת היא אחר שבת א"כ אין לה היכר ממה שקדם לה, ור' ישמעאל אומר שהתורה אמרה להביא עומר בפסח ושתי הלחם בעצרת כמו ששתי הלחם תלוי ברגל ובתחלתו כך עומר תלוי ברגל ובתחלתו, ואם נאמר שיביאו אחר שבת א"כ זה לא תמיד בתחילת רגל, ור' יהודה בן בתירא אומר שלומדים ממה שנאמר שבת בעצרת והוא רגל ותחלת רגל כך שבת שנאמר בעומר הוא רגל ותחלת רגל, ובברייתא נוספת שנו על הפסוק וספרתם לכם שמצות הספירה היא לכל אחד, ממחרת השבת היינו יו"ט ואין לומר שזה שבת בראשית, ור' יוסי בן ר' יהודה למד מהפסוק תספרו חמישים יום שאם נאמר שזה שבת בראשית א"כ לפעמים זה חמישים ואחד או נ"ב או נ"ג או נ"ד או נ"ה או נ"ו, ור' יהודה בן בתירא

דף סו למד ממה שכתוב תספר לך שהספירה תלויה בב"ד ואילו שבת בראשית ספירתה בכל אדם, ור' יוסי אומר שממחרת השבת הכוונה ממחרת יו"ט שאין לומר שהכוונה לשבת בראשית שהרי לא כתוב שבת שבתוך הפסח וא"כ באיזה שבת מדובר הרי יש הרבה שבתות בשנה, ועוד שכתוב שבת בשתי הלחם ושבת בעומר כמו שבשתי הלחם מדובר ברגל ותחלת רגל כך בעומר מדובר ברגל ותחלת רגל, ור"ש בן אלעזר אומר שלומדים ממה שכתוב ששת ימים תאכל מצות ובפסוק אחר נאמר שבעת ימים מצות תאכלו והיינו שיש מצה שלא נאכלת ז' ימים והיינו שכשהיא נאכלת מהחדש זה רק אחר הקרבת העומר וזה ששה ימים וכתוב מיום הביאכם תספרו, שאין לומר שיקצור ויביא ויספור ממתי שירצה שכתוב מהחל חרמש בקמה תחל לספור, ואין לומר שיקצור ויספור ויביא ביום, שכתוב שבע שבתות תמימות תהינה ושייך תמימות רק אם יתחיל למנות מבערב, ואין לומר שיקצור ויספור ויביא בלילה שכתוב מיום הביאכם וא"כ הקצירה והספירה בלילה וההבאה ביום, ורבא אומר שלכל התנאים הנ"ל יש פירכא מלבד שנים האחרונים בשתי הברייתות שמה שרבן יוחנן הביא ראייה מהפסוק תספרו חמישים ושבע שבתות ניתן לפרש כאביי שמצוה למנות ימים ומצוה למנות שבועות, ומה שר"א ר' יהושע הביאו ראייה מהספירה ניתן לדחות

שאוּלי הספירה תתחיל ב'ו'ט אחרון ועל דברי ר' ישמעאל ור' יהודה בן בתירא בברייתא הראשונה אין פירכא, על דברי ר' יוסי בר' יהודה יש לפרוך שאולי הכוונה למנות חמישים מלבד הימים שקודם שבת שבמועד ועל דברי ר' יהודה בן בתירא בברייתא השניה ניתן לפרוך שאולי הכוונה ל'ו'ט אחרון של הפסח ור' יוסי עצמו היה לו פירכא ולכן הוא הביא טעם נוסף. **התלמידים** של רב אשי מנו בעומר ימים ושבעות ואמימר היה מונה ימים ולא שבועות והוא אמר שזה רק זכר למקדש ולכן מספיק למנות ימים.

משנה קצרו את העומר ונתנו אותו בקופות והביאוהו לעזרה ולר"מ הבהבו אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי, וחכמים אומרים שחבטו אותו בקנים ובקולחות של כרוב כדי שלא יתמעך ונתנו אותו באבוב נקיב כדי שתשלוט האש בכולו ושטחו אותו בעזרה ונשבה בו הרוח ונתנו אותו בריחיים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון מגופה ב"ג נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה והוא פטור ממעשר ור"ע מחייב בחלה ובמעשר. **גמרא** שנו בברייתא שאביב הכוונה לאביב שהוא ראשית הקציר קלוי באש לר"מ הבהבו אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי, **עמוד ב** ולחכמים אור הוא לא הכוונה של קלי אלא הכוונה לכלי נחושת קליל והיה שם אביב של קליות שמנוקב ככברה שהאש שולטת בכולו, ומה שכתוב אביב קלוי גרש לא ידוע אם האביב קלוי או שהגרש קלוי וכשכתוב באש זה הפסיק בענין מה שכתוב כרמל הכוונה שהוא רך ונמלל ביד וכמו שכתוב ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלוקים לחם ביכורים ועשרים לחם שעורים וכרמל בצקלונו ויאמר תן לעם ויאכלו, **בצקלונו** הוא ראשי תיבות בא ויצק לנו ואכלנו ונוה היה, וכן בפסוק **נתעלסה** באהבים הוא ר"ת נשא ונתן ונעלה ונשמח ונתחטא באהבים, וכן כתוב כנף רננים **נעלסה** הוא ר"ת נושא עולה ונתחטא וכן בפסוק כי **ירט** הוא ר"ת יראה ראתה נטתה, ואצל ר' ישמעאל הביאו את הפסוק **כרמל** שהוא רך ומלא.

רב כהנא מבאר בדברי ר"ע במשנתנו שמירוח הקדש לא פוטר ממעשר וחלה, ורב ששת מקשה מברייתא ששנינו שממותר הג' סאים נפדו ונאכלו לכל אדם וחייבים בחלה ופטורים ממעשר ור"ע חייב בחלה ומעשר ואמרו לו שהפודה מיד גזבר יוכיח שחייב בחלה ופטור ממעשר ואם נאמר שנחלקו אם מירוח הקדש פוטר מה אמרו לר"ע הרי על זה הוא חולק, ועוד הקשה רב כהנא בר תחליפא ששנינו שר"ע מחייב בחלה ומעשרות כי לא נתנו המעות אלא לצריך להם, ואכן כך אמר ר' יוחנן שתלמוד ערוך בידינו שטעמו של ר"ע הוא שהמעות של הקדש נתנו רק לצורך להם.

רבא אומר שלכו"ע מירוח הקדש פוטר ור"ע חייב במעשר וחלה רק בגלל שהמעות נתנו רק לצורך להם אך שאר מירוח הקדש פוטר, ומירוח עכו"ם תלוי במחלוקת ששנינו שלר"מ ור' יהודה תורמים משל ישראל על של ישראל ומשל עכו"ם על של עכו"ם ומשל כותים על של כותים ומשל כל על של כל שיכול לתרום ממה שירצה על מה שירצה, ור' יוסי ור"ש אומרים שתורמים רק משל ישראל על של ישראל ומשל כותים על של עכו"ם או משל עכו"ם על של כותים, אך לא משל ישראל על של עכו"ם וכותים ולא משל כותים ועכו"ם על של ישראל,

דף סז גלגול עיסה של הקדש פוטר מחלה ששנינו שאם הקדישה עיסתה עד שלא גלגלה ופדאתה חייבת וכן אם הקדישה אחר שגלגלה ופדאתה היא חייבת ואם הקדישתה קודם גלגול והגזבר גלגלה ואח"כ היא פדתה היא פטורה שבעת החיוב היא היתה פטורה, ורבא מסתפק אם גלגל עכו"ם שהרי שנינו שאם גר התגייר והיתה לו עיסה שנעשתה קודם הגירות הוא פטור ואם נעשתה אחר הגירות היא חייבת ואם זה ספק חייב, ולכאורה זה לכל הדעות שנחלקו בתרומה שרק לגבי תרומה יש פעמיים מיעוט דגנך והוא לרבות של עכו"ם אך לגבי חלה כתוב פעמיים עריסותיכם מאחד לומדים שהשיעור הוא כדי עיסתכם ומהשני לומדים למעט גלגול עכו"ם והקדש, ויתכן שהברייתא הזו היא רק לדעת הפוסקים

בתרומה אך ר"מ ור' יהודה ילמדו ראשית ראשית שעיסת עכו"ם חייבת ואמר רבא יהיה רצון שאראה בחלום, אח"כ אמר רבא שהסובר שמירוח העכו"ם פוטר גם גלגול עכו"ם פוטר והסובר שמירוח העכו"ם אינו פוטר גם גלגול עכו"ם אינו פוטר, ורב פפא הוכיח ממה ששנינו שאם עכו"ם הפריש פטר חמור וחלה מודיעים לו שהוא פטור וזרים יכולים לאכול את חלתו וניתן לגזוז ולעבוד בפטר חמור הזה משמע שתרומתו אסורה וא"כ יש תנא שפוטר חלה ומחייב תרומה, ורבינא הוכיח ממה ששנינו שחלת עכו"ם בארץ ותרומתו בחו"ל מודיעים לו שהוא פטור וחלתו נאכלת לזרים והתרומה לא מדמעת משמע שתרומתו בארץ מדמעת וא"כ התנא סובר שגלגול עכו"ם פוטר ומירוח עכו"ם אינו פוטר, ויש לומר שמה שמירוח אינו פוטר זה רק מדרבנן שגזרו משום בעלי ממון שיקנו לעכו"ם ולא יעשרו, **עמוד ב** אך יש לדחות שא"כ נגזור גם בחלה ויש לומר שבחלה יש צד היתר לאפות פחות משיעור ה' רבעים קמח ועוד, אך קשה שגם בתרומה ניתן לפטור כדברי רב אושעיא שאדם יכול להערים להכניס את תבואתו לבית עם המוץ שלה כדי שיוכל להאכיל את בהמתו שמה שלא ראה פני הבית פטור ממעשר באכילה קבועה או שיכול להכניסה דרך גגות וקרפיות, ויש לומר שזה זלזול עבורו להכניס בצורה זו ולא חששו שיפטור כך אך להקנות לעכו"ם זה בצינעא ויבא לעשות כך ולכן גזרו שמירוח עכו"ם אינו פוטר.

משנה כשכהן מגיע לעשרון של העומר הוא נותן עליו שמן ולבונה ויוצק ובוילל ומניף ומגיף וקומץ וקומץ ומקטיר והשאר נאכל לכהנים, אחר שקרב העומר מצאו כבר את שווקי ירושלים מלאים קמח קלי מהחדש לר"מ זה לא ברצון חכמים ולר' יהודה זה ברצון חכמים. **גמרא** יש להקשות וכי ר' יהודה לא גזר שמא יבא לאכול בשעת קצירה הרי שנינו שר' יהודה אומר שבודקים חמץ אור לארבעה עשר ובי"ד בבוקר ובשעת הביעור ולחכמים יכול לבדוק גם אחר שעת ביעורו משמע שר' יהודה חשש שמא יבא לאכול את החמץ, ורבה מבאר שבחדש לא גזרו,

דף סח שהרי קוצרים אותו בשינוי ע"י קיטוף והוא זוכר לא לאכול ואביי מקשה שאמנם בקצירה ניתן לשנות אך איך שייך לשנות בטחינה ובהרקדה, וניתן לומר שיטחון בריחיים של יד וירקד על גבי נפה, אך קשה שבבית השלחין מותר לקצור בלי שינוי ששנינו קוצרים בית השלחים שבעמקים אך לא עושים גדיש עד אחר העומר והקצירה היא בלי שינוי, אלא מבאר אביי שר' יהודה גזר רק בחמץ שאדם לא רגיל להבדל ממנו אך בחדש אדם רגיל להבדל ממנו, ורבא אומר וכי רק לר' יהודה קשה ולא לרבנן ולר' יהודה ניתן לתרץ כדברי אביי ולחכמים יש לומר שבחמץ הם לא גזרו כי אדם מחזר עליו לשרפו ולא יבא לאכלו, ורב אשי רצה לתרץ בדעת ר' יהודה שלא גזרו בחדש כי כתוב קמח קלי שהוא לא ראוי לאכילה, אך דברי רב אשי אינם נכונים שאמנם אחר שנעשה קלי אינו ראוי לאכילה אך קודם לכן הוא ראוי ואין לומר שהוא זכור ע"י שינוי שהרי הוכחנו שהתירו קצירה בבית השלחים.

משנה אחר הקרבת העומר הותר החדש מיד, והרחוקים מותרים מחצות והלאה שודאי הקריבו כבר את העומר ואחר חורבן ביהמ"ק תיקן רבן יוחנן בן זכאי שכל יום ט"ז שמניפים את העומר אסור בחדש אמר ר' יהודה שהוא אסור מדאורייתא שכתוב עד עצם היום הזה ומה שהתירו לרחוקים מחצות כי ידוע שב"ד לא מתעצלים בו. **גמרא** רב ושמואל סיברים שבזמן ביהמ"ק העומר מתיר את החדש ואחר החורבן מותר החדש משהאיר מזרח של ט"ז ניסן שכתוב בפסוק אחד עד הביאכם ובפסוק אחר כתוב עד עצם היום הזה אלא שבזמן ביהמ"ק שיש עומר איסור החדש הוא עד הביאכם וכשאין ביהמ"ק מותר מעצם היום, ולר' יוחנן ור"ל גם בזמן ביהמ"ק מותר משהאיר המזרח והפסוק עד הביאכם הוא רק למצוה לכתחילה ומה שכתוב במשנה משקרב העומר מותר החדש מיד הוא רק למצוה, וכן מה ששנינו לקמן שהעומר מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש הוא רק למצוה, **עמוד ב** אך קשה ששנינו שרבן

יוחנן תקן אחר החורבן שכל ט"ז אסור שלא יאמרו ששנה שעברה אכלנו משהאיר מזרח ולא ידעו שכשאין ביהמ"ק מותר מתחילת היום וכשיש ביהמ"ק מותר משקרב העומר ואם נאמר שהקרב העומר זה רק לכתחילה מדוע גזרו משום כך, ומבאר ר"נ בר יצחק שרבן יוחנן הלך לשיטת ר' יהודה שאמר שמדאורייתא אסור כל ט"ז שכתוב עד עצם היום הזה ועד בכלל, אך יש לדחות שרבן יוחנן לא סבר כר' יהודה שהרי שנינו את דברי רבן יוחנן ואח"כ שנינו שר' יהודה אמר שמהתורה הוא אסור שכתוב עד עצם היום הזה ויש לומר שר' יהודה טעה בדברי רבן יוחנן שזה רק מדרבנן ובאמת רבן יוחנן סבר שזה אסור מדאורייתא, אך קשה א"כ מהו הלשון התקין א"כ זה רק תקנה, ויש לומר שהכוונה שהוא דרש והתקין.

רב פפא ורב הונא בר רב יהושע אכלו חדש בלילה שאחר ט"ז שהוא ליל י"ז שהם סברו שחדש בחו"ל הוא רק מדרבנן ואין לחשוש לספיקו של יום ותלמידי רב אשי אכלו רק מבוקרו של י"ז שהם סברו שחדש בחו"ל אסור מדאורייתא ורבן יוחנן אסר רק מדרבנן והוא תיקן ביום ט"ז עצמו ולא לספיקו של יום, ורבינא אמר שאמרה לו אמו שאביו אכל חדש רק אחר יום י"ז שהוא ליל י"ח שהוא סבר כר' יהודה שגם יום ט"ז אסור מהתורה והוא חשש לספיקו של יום.

משנה העומר מתיר חדש במדינה ושתי הלחם מתיר במקדש ולא מביאים מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר ואם הביא פסול, אך קודם לשתי הלחם לא יביא ואם הביא כשר. **גמרא** ר' טרפון הקשה מה החילוק בין קודם לעומר ובין קודם לשתי הלחם, אמר לו יהודה בר נחמיה שקודם לעומר לא הותר מכלל להדיוט לכן אם הביא פסול אך קודם לשתי הלחם הותר מכללו להדיוט ולכן אם הביא כשר ור' טרפון שתק, ופניו של יהודה בן נחמיה צהבו אמר לו ר' טרפון שצהבו פניך שהשבת לזקן אני תמה אם תאריך ימים ואמר ר' יהודה בר' אלעאי שזה היה בפרוס הפסח וכשבאתי בעצרת שאלתי היכן יהודה בר נחמיה ואמרו לי שהוא נפטר, ואמר ר"נ בר יצחק שלדברי יהודה בן נחמיה אם הקריב נסכים מביכורים קודם לעומר הם כשרים ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהיינו אומרים שקודם שתי הלחם הותר להדיוט אך קודם עומר לא הותר מכללו להדיוט קמ"ל שמותר כיון שביין אין כלל איסור חדש.

רמי בר חמא מסתפק האם שתי הלחם מתירים שלא כסדרם דהיינו שהוא זרע אותם קודם לשתי הלחם ועבר עליהם שתי הלחם ואח"כ עומר האם מותר למזבח רק כסדרם ולא שלא כסדרם או שמותר גם שלא כסדרם, ורבה הוכיח ממה ששנינו על הפסוק ואם תקריב מנחת ביכורים שזה מדובר במנחת העומר שבאה משעורים שאין לומר שזה מחיטים שהרי נאמר אביב ונאמר במצרים כי השעורה אביב כמו ששם זה שעורה כך מנחת ביכורים היא משעורים, ור"ע למד ממה שמצאנו שיחיד מביא קרבן מחיטים ומשעורים וא"כ גם ציבור שמביאים מחיטים מביאים גם משעורים ואם נאמר שהעומר בא מחיטים א"כ לא מצאנו שעורים בציבור ועוד שאם נאמר שמנחת העומר באה מחיטים א"כ שתי הלחם הוא לא ביכורים מהחדש ואם נאמר ששתי הלחם מתירים שלא כסדרם א"כ יתכן שיקריב עומר ממה שהשריש לפני שתי הלחם ואחר העומר של שנה שעברה ואח"כ יקריב שתי הלחם ממה שהשריש קודם עומר ואחרי שתי הלחם של שנה שעברה ולכן זה נקרא ביכורים,

דף נט ויש לומר שר"ע לא הוכיח מביכורים של הפירות עצמם אלא למזבח עצמו שלא יאכל קודם לשתי הלחם מחיטים חדשים וא"כ המזבח כבר אכל מפירות שנה זו.

רמי בר חמא מסתפק מהו המתיר בשתי הלחם האם מה שהנץ בשנה זו או מה שחנט בשנה זו ואין לפרש שהשאלה היא על הנצה וחנטה של הפירות שהרי אם הותר כבר בהשרשה שהיתה קודם להנצה והחנטה, אלא הספק הוא בהנצה וחנטה של עלה האם זה נקרא כהשרשה או לא, ונשאר בתיקו.

רבא בר רב חנן מסתפק בחיטים שזרעם בקרקע האם העומר מתירם או לא ולכאורה אם הם השרישו שנינו כבר שמה שהשריש קודם לעומר הוא מתירם ומה שלא השריש אינם

מותירים עד העומר הבא, ויש לומר שהספק הוא כשקצרו וזרעם קודם העומר ועבר עליהם העומר והספק הוא על החיטים עצמם האם הם כמונחים בכד והעומר מתירם או שהם בטלים לקרקע והעומר לא מתירם, וכן יש להסתפק אם יש בהם אונאה או לא ולכאורה באיזה מקרה הוא הספק באונאה שאם אמר לו זרע לי שש כורים וכאז עדים שזרע רק חמש ודאי יש אונאה שהרי רבא אמר שבדבר שבמדה משקל ומנין אפילו פחות מכדי אונאה חוזר אלא שהוא אמר לו שזרע בה כראוי לה ובאו עדים ואמרו שלא זרע בה כראוי לה והספק הוא אם הזרעים כמונחים בכד ויש בהם אונאה או שהם בטלים לקרקע ואין אונאה בקרקעות, וכן יש להסתפק לענין שבועה שהם כמונחים בכד ונשבעים על מטלטלין או שהם בטלים לקרקע ולא נשבעים על הקרקעות, ונשאר בתיקו.

רמי בר חמא מסתפק בחיטים שבגללי בקר ובשעורים שבגללי בהמה ואין ספק לענין טומאת אוכלים ששנינו להדיא שחיטים שבגללי בקר ושעורים שבגללי בהמה אם חשב עליהם לאכילה לא מטמא טומאת אוכלים ואם לקטם לאכילה הם מטמאים טומאת אוכלים וכן אין ספק לענין מנחות שהרי ודאי יש לומר בהם הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך ויש לומר שהספק הוא כשזרע מהם וקצר ורצה להביא מנחות מהם האם האיסור הוא משום מיאוס וא"כ כשזרעם כבר עבר מהם המיאוס או שכיון שהם נלקטו מגללים הם כחוששים וגם אחר שזרעם נשאר בהם החסרון הזה, ונשאר בתיקו.

רמי בר חמא מסתפק אם פיל בלע כפיפה מצרית שעשויה מדקלים ואח"כ היא יצאה ממנו דרך בית הרעי, ואין ספק לענין טומאה שהטומאה לא יצאה שהרי שנינו שכל הכלים יורדים לטומאתם במחשבה והם יוצאים מטומאתם רק בשינוי מעשה, ויש לומר שהספק הוא כשבלע הוצים של דקל ונעשו בתוכו כפיפה מצרית האם יש עיכול **עמוד ב** וזה ככלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה ששנינו שאינם מקבלים טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים או שזה לא נקרא עיכול, ולכאורה יש להוכיח מדברי עולא בשם ר"ש בן יהוצדק שהיה מעשה שזאבים בלעו שני תינוקות בעבר הירדן וחכמים טיהרו את הבשר ויש לדחות שבשר הוא רך ולכן שייך בו עיכול אך יש להוכיח להיפך מהסיפא שטמאו את העצמות ויש לדחות שעצמות קשות יותר מהוצי דקל ולכן אין בהם עיכול.

ר' זירא מסתפק בחיטים שירדו בעבים, ולכאורה אין ספק לענין מנחות שמדוע לפסול אותם ויש לומר שהספק הוא לגבי שתי הלחם שכתוב בהם ממושבותיכם למעט שלא יביאו מחו"ל אך מהעבים זה כשר או שמושבותיכם ממעט גם עבים והיה מקרה כזה שהיה ישמעאלי אחד שירד לו גובה טפח של חיטים בקרקע של ג' פרסאות.

ר"ש בן פזי מסתפק אם שיבולת הביאה שליש קודם לעומר ועקר אותה ושתל אותה לאחר העומר והיא הוסיפה מעט האם הולכים אחר העיקר או אחר התוספת וזה מותר רק אחר העומר הבא, ולכאורה ניתן לפשוט מדברי ר' אבהו בשם ר' יוחנן שאם שם יחור של ערלה בזקנה והיו בה פירות זה אסור גם אם הוסיף מאתים ור"ש בר נחמני אמר בשם ר' יונתן שאם שתל בצל בכרם ונעקר הכרם אסור אפילו אם הוסיף מאתיים ויש לומר שר"ש בן פזי הסתפק לדעתם שהולכים לגמרי אחר העיקר וזה בין לקולא ובין לחומרא או שהם הסתפקו בכך והם אמרו רק לחומרא ולא להקל לענין חדש, ונשאר בתיקו.